

NURMEKSEN KAUPPALAN KEHITTÄMISSUUNNITELMA

MAR-C1017

Maisema ja alueiden käyttö

Aalto-yliopisto, syksy 2021

Venla Vendelin ja Emmi Sinkko

JOHDANTO

Tämä työ on toteutettu osana Aalto-yliopiston maisema-arkkitehtuurin pääaineen kurssia “Maisema ja alueiden käyttö” syksyllä 2021. Kurssi toteutettiin yhteistyössä Nurmeksen kaupungin kanssa. Vaihtoehtoina suunnittelualueiksi olivat Nurmeksen vanha kauppala ja Valtimon pitäjän kirkonkylä, joista valitsimme ensimmäisen.

Kurssin alussa vierailimme yhdessä kurssilaisten ja opettajien kanssa Nurmeksessa ja Valtimolla. Matkan aikana pidimme asukastilaisuuden, jossa pääsimme tutustumaan kaupunkilaisiin. Tilaisuuteen oli avoin kutsu ja paikalle saapuneiden kesken järjestimme ryhmätehtäviä, joiden avulla selvitimme millaisena asukkaat näkevät oman kotikaupunkinsa. Merkittäviksi asioiksi nousivat muun muassa koivukujanteet, palosolat, vaaramaisemat, järvien läsnäolo, rantaraitti, tiivis yhteisö ja vanhat rakennukset. Asukastilaisuuden anti auttoi suunnittelutyön tekemisessä, ja pyrimme pitämään siellä esille nousseet ajatukset mielessämme jokaisessa työvaiheessa.

Kohdekäynnin perusteella teimme koko kurssin kanssa myös laajemman maisemaselvityksen, johon koostimme tietoa suunnittelualueiden perusrakenteesta kuten topografiasta, maa- ja kallioperästä, kasvillisuudesta sekä ilmasto-olosuhteista. Näiden lisäksi tutkimme selvityksessä myös alueiden kulttuurillisia piirteitä kuten muinaisjäännöksiä, kulttuurihistoriaa, matkailumaisemaa ja sitä mihin Nurmes asettuu suuren mittakaavan maisemassa.

Kohdekäynti, asukastilaisuus ja maisemaselvitys alustivat tämän suunnitteluraportin tekemistä. Työn aikana koostimme alueesta miljöötyypityksen, jonka pohjalta toteutimme kehitys- ja kohdesuunnitelman.

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO

ANALYYSI

Miljöötyypitys.....	5
Alueleikkaukset.....	6
Miljöötyyppien esittely	
Suojeltu rantaraitti.....	7
Satamamiljöö.....	7
Mäntymetsä ja kulttuurikeskus.....	8
Mikonniemen virkistysalue.....	8
Puu-Nurmes.....	9
Taajamamiljöö.....	10
Kirkkomaa.....	10
SWOT -analyysi.....	II

KEHITTÄMISSUUNNITELMA

Konsepti.....	13
Kehittämissuunnitelma: osa-alueet.....	14
Kehittämissuunnitelmakartta.....	15
Osa-alueiden tarkemmat esittelyt	
Saapuminen.....	16
Sisäiset reitit.....	16
Taajamamiljöö.....	16
Historiallinen Puu-Nurmes.....	17
Maisemat.....	17
Mikonniemi.....	17

KOHDESUUNNITELMA

Suunnitelma-alue.....	19
Kohdesuunnitelman osien esittelyt	
Uutta puurakentamista.....	20
Reitistön kehittäminen.....	21
Sataman pohjoispäädyn suunnitelma.....	23
Palosolat.....	25

YHTEENVETO

LÄHDELUETTELO

ANALYYSI

Tämä osio esittelee alueesta toteutetun analyysin, jonka tavoitteena on ilmentää kohdealueen tämänhetkistä tilannetta ja jäsentää alueen luonnetta.

Analyysi alkaa karttaesityksellä, jossa alue on jaettu luonteeltaan ja ominaispiirteiltään erilaisiin miljöötyyppihin. Miljöötyyppien sijoittumista maisemaan havainnollistetaan alueleikkausten avulla, minkä jälkeen syvennyttään tarkastelemaan kutakin miljöötyyppiä tarkemmin.

Lopuksi esitellään alueesta toteutettu SWOT-analyysi, jonka avulla arvioidaan alueen vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia sekä haasteita.

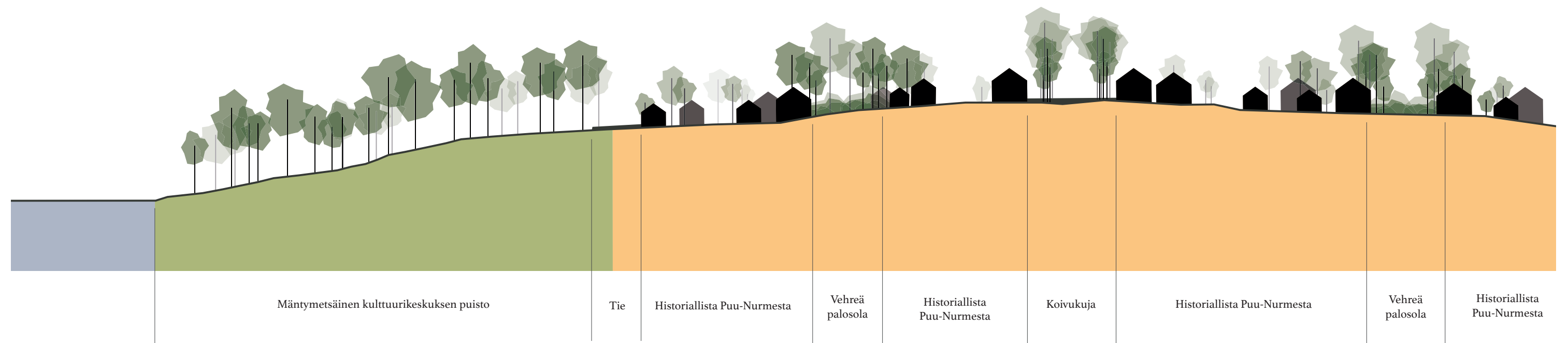
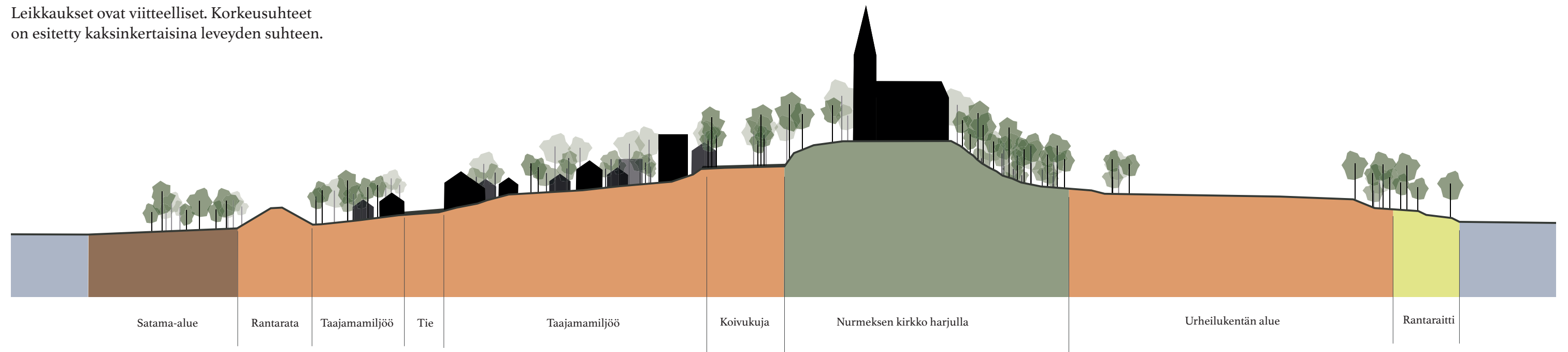
MILJÖÖTYYPITYS

- Jäsentymätön taajamamiljö
- Kirkkomaa harjun huipulla
- Historiallisesi merkittävä Puu-Nurmes
- Mäntymetsäinen kulttuurikeskusken puisto
- Metsäinen Mikonniemen virkistysalue
- Suojeltu rantaraitti
- Puistomainen pienvenesatama-alue

ALUELEIKKAUKSET

Leikkaukset ovat viitteelliset. Korkeusuhheet on esitetty kaksinkertaisina leveyden suhteen.

100 m 50 m 25 m

NURMEKSEN KAUPPALAN MILJÖÖTYYPIT

SUOJELTU RANTARAITTI

Nurmeksen keskusta Vanha kauppala on syntynyt harjulle, joka rajautuu koillisessa Nurmesjärveen ja luoteessa Pieliseen. Osittain suojeltu ranta on keskeinen lintujen pesimäalue ja kasvillisuudeltaan siellä on luonnonmukaisia rantakasveja. Ranta-alueita pitkin kulkee kaikille avoin rantaraitti, joka yhdistää muita virkistysalueita kuten sataman, Mikonniemen ja Elias Lönnrotin puiston. Raitilta avautuu pitkiä näkymiä molemmille järville, joiden takaa kohoavat maisemaa hallitsevat vaarat.

Suojeltu rantaraitti

SATAMAMILJÖÖ

Harjun luoteiskyljellä sijaitseva pienvenesatama erottuu hyvin tarkkarajaisesti omaksi alueekseen. Sen ja keskustan rajaa toisistaan erilleen korotettu rautatie, joka täytyy alittaa satamaan päästäkseen. Muihin virkistysalueisiin se yhdistyy alueen kaakkoispäästä lähtevän rantaraitin kautta. Toisin kuin muut harjun ranta-alueet satama on täysin rakennettua ympäristöä. Venepaikkojen lisäksi siellä on parkkipaikka, pieni hiekkaranta, kahvilarakennus, leikkipuisto sekä historiallisesti merkittäviä punaisia venevajoja.

Satamamiljöö

NURMEKSEN KAUPPALAN MILJÖÖTYYPIT

MÄNTYMETSÄ JA KULTTUURIKESKUS

Luoteesta tultaessa ohitetaan Nurmesjärveen ja Kötsintiehen rajautuva mäntyinen metsä, jonka siimekseen on rakennettu kulttuurikeskuksena ja kirjastona toimiva Nurmestalo. Mäntykangas laskeutuu jyrkähkösti rantaa kohden ja sen läpi risteilee polkujen verkosto. Alue on nimetty Elias Lönnrotin puistoksi, jonka kunniaksi kulttuuritalon nurkille on pystytetty nimikkopatsas. Puistosta sekä Nurmestalon ikkunoista on puoliavoin näkymä Nurmejärvelle, jonka takana siintävät vaarat.

Mäntymetsä ja kulttuurikeskus

MIKONNIEMEN VIRKISTYSALUE

Harjun kaakkois päässä on suurimmalta osin rakentamaton metsäinen ja rantakasvillisuutta sisältävä vehreä niemi, joka rajautuu etelässä Pieliseen ja pohjoisessa rautatiehen. Virkistysalueena toimiva Mikonniemi tarjoaa näkymiä moneen suuntaan. Niemestä avautuu pitkiä näkymiä aavalle Pieliselle, salmen yli kulttuurisesti merkittävälle sahalle sekä Kauppalan ja Itäkaupungin yhdistävälle sillalle. Sisemmällä niemeä sijaitsevat tenniskenttä sekä pieni skeittipuisto. Rannan tuntumassa on opasteita kertomassa alueen historiasta.

Mikonniemen virkistysalue

NURMEKSEN KAUPPALAN MILJÖÖTYYPIT

PUU-NURMES

Harjun luoteispuolella sijaitseva Puu-Nurmes on identiteetiltään vahva ja historiallisesti hyvin merkittävä. Asemakaavaltaan suojellun Puu-Nurmeksen rakennuskanta on pääosin vuosilta 1880-1930. Historiasta kertovat tienvarsille sijoitellut useat opaskyltit. Aluetta ilmentävät ruutukaava, vanhat puutalot sekä vehreät palosolat. Rakennukset asettuvat polveillen harjun jyrkähköille rinteille, ja näkymiä Nurmesjärvelle että Pieliselle avautuu usean nurkan takaa. Teitä reunustavat tasaiset koivu rivit, jotka hallitsevat kaupunkitilaa erityisesti harjun laen päällä kulkevalla Kirkkokadulla.

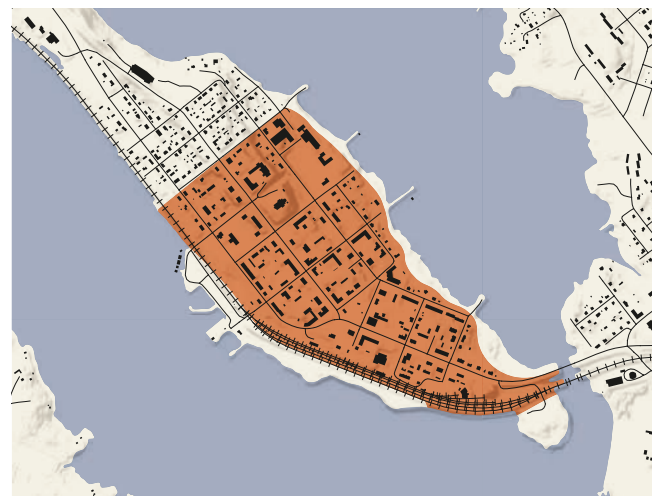
NURMEKSEN KAUPPALAN MILJÖÖTYYPIT

Taajamiljö

TAAJAMAMILJÖÖ

Suuri osa harjun rakennetusta ympäristöstä on jäsentymätöntä taajamamiljöötä. Kaupunkirakenne noudattelee vanhaa ruutukaavaa. Alue rajautuu etelässä rautatiehen ja koillisessa rannan suojelualueisiin. Yhtenäistä Puu-Nurmeksen kanssa taajamassa on koivukujanteet. Muuten alueella ei ole selkeää identiteettiä. Rakennuskanta on eri-ikäistä ja se muodostuu pääasiassa erityyppisistä asuinrakennuksista. Historiallisesti merkittävää on 1911 valmistunut juna-asema.

KIRKKOMAA

Taamamiljöön keskellä, harjun huipulla, sijaitseen Nurmeksen kirkko. Kyseinen kirkko on rakennettu 1890-luvulla. Kirkon torni kohoaa puiden ylle kauas näkyväksi maamerkiksi. Kirkkorakennuksen ympärillä on puustoa, joka rajautuu tarkasti ruutukaavassa ympäröiviin teihin.

Kirkkomaa

SWOT-ANALYYSI

Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats

VAHVUUDET

- Nurmeksessa toimii aktiivinen yhteisö
- Paljon luontoa ympärillä
- Hyvät ja monipuoliset kulkuyhteydet: juna, vesistö, valtatie
- Historiaa ja kulttuuria
- Ainutlaatuiset vaaramaisemat

HEIKKOUEDET

- Keskustaajama niemellä, tilan puute
- Jäsentymätön taajama-alue: kaupunkirakenteesta ei muodostu selkeää kokonaisuutta
- Kestämättömät talotyyppit

MAHDOLLISUUDET

- Vesireittien kehittäminen parantaisi yhteyksiä
- Vetävä kotimaan kohde: vaaramaisemat ainutlaatuiset

UHAT

- Hiljenevä paikkakunta, väestö ikääntyy
- Pielisen rantojen kaavoitus: mikäli järven rannat kaavoitetaan, on uhkana sen luonteen katoaminen

KONSEPTI JA KEHITTÄMIS- SUUNNITELMA

Tässä osiossa esitellään alueen kehittämisen ohjenuoraksi laadittu konsepti sekä alueesta toteutettu kehittämissuunnitelma.

Kehittämissuunnitelma kattaa koko tarkastelualueen ja on luonteeltaan yleispiirteinen. Suunnitelma jakautuu kuuteen osa-alueeseen, joiden kehittämisellä tähdätään konseptin mukaiseen kokonaisuuteen.

KONSEPTI

VAAKSA VAARAAN

- PUUKAUPUNKI VAAROJEN KESKELLÄ

Nurmeksien kauppala sijaitsee vaarojen syleilyssä upeiden maisemien ympäröimänä. Kauppalan vanhat puiset talot kertovat paikan historiasta toimien samalla inspiraationa uudemmalle rakentamiselle.

Kauppalan keskellä, harjun laella, seisoo kirkko toimien maamerkkinä alueella liikkuville. Pielisen rannalla sijaitseva kaupunki on hyvin saavutettavissa vesiteitse, jolloin tulija voi jo matkalla ihastella vaarojen reunustamaa maisemaa.

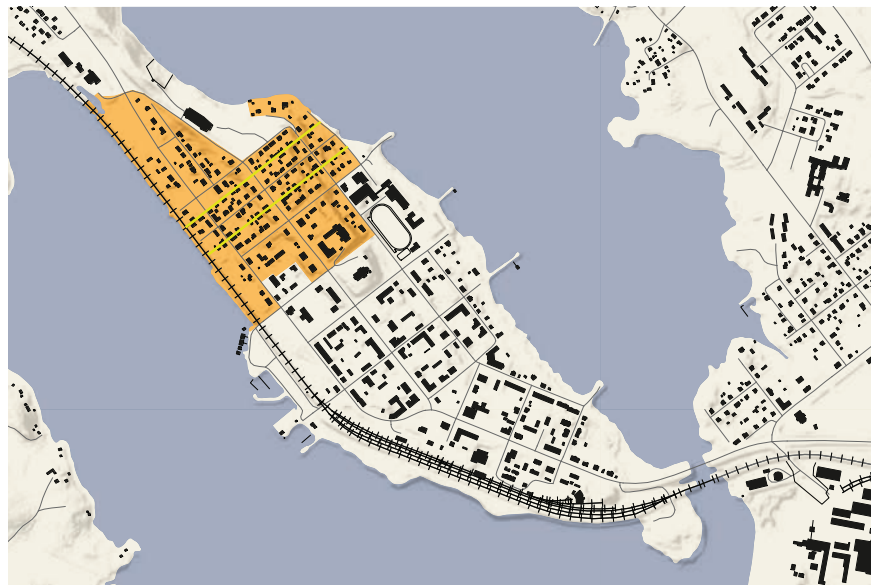

KEHITTÄMISSUUNNITELMA - OSA-ALUEET

SAAPUMINEN

Saapumista kehitetään niin, että se toteutuu monipuolisesti eri kulkuneuvoja käyttäen. Nurmeksen sijainti sekä vesistön että radan varrella mahdollistaa monipuoliset kulkuyhteydet maantieverkoston lisäksi. Saapumispaikat muutetaan sellaisiksi, että niistä tulee Nurmekseen saapuvalle tervetullut olo.

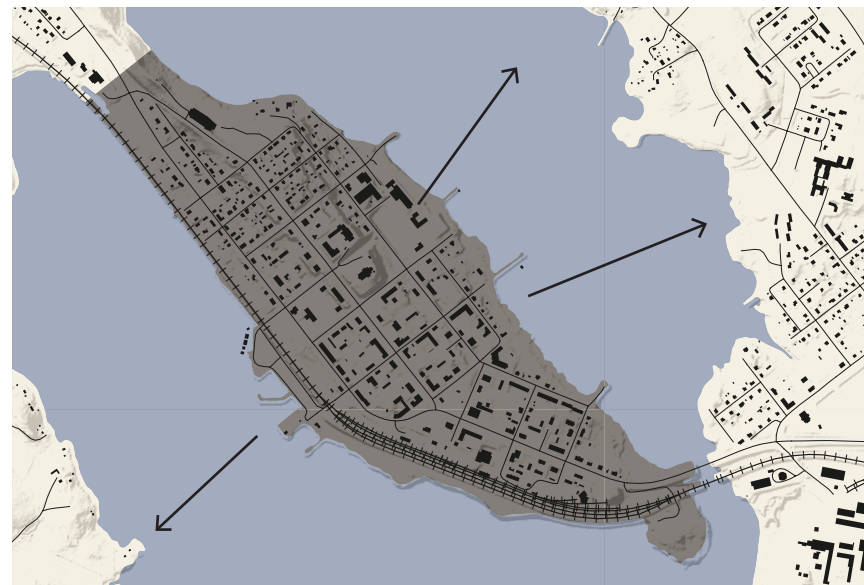
PUU-NURMES

Puu-Nurmeksen alue säilytetään ja sen luonnetta ylläpidetään kehittämällä talojen välissä olevia palosolia. Myös katujen varsilla olevia nurmialueita viedään ekologisempaan suuntaan vaihtamalla kasvillisuutta monipuolisemmaksi.

SISÄISET REITIT

Kauppalan sisäisiä reittejä kehitetään, ja pääpaino suunnataan kevyen liikenteen käyttäjille. Tavoitteena on saada kauppalasta helposti liikuttava ilman autoa. Tärkeimpänä on rantaraitin jatkaminen koko harjun ympäri.

MAISEMAT

Vaaramaisemia ja Pielisen vesistön ainutlaatuisuutta vaalitaan säästämällä järvien rannat koskemattomina.

TAAJAMAMILJÖÖ

Taajamamiljöön kaupunkirakennetta jäsenellään selkeämmäksi uudisrakentamisen myötä. Uudisrakentaminen toteutetaan rohkeasti puuta käyttäen. Uudet puutalot sekä yhdistävät alueen Puu-Nurmekseen että vievät Nurmeksen identiteettiä vahvemmin puukaupungin suuntaan.

MIKONNIEMI

Mikonniemen virkistysaluetta kehitetään monipuolisemmaksi ja viihtyisämmäksi.

KEHITTÄMISSUUNNITELMA - KARTTA

Nurmeksens harjulle sijoittuvaa Kauppalaä kehitetään yhtenäisemmäksi tuomalla uutta puurakentamista vanhan Puu-Nurmeksens historiallisesti arvokkaiden puutalojen rinnalle. Monen aikakauden puuarkkitehtuuri vahvistaa Nurmeksens identiteettiä puukaupunkina vaarojen keskellä. Saavuttaessa nurmeksellä kävijän olo tehdään heti tervetulleeksi erityisesti sataman alueella, josta luodaan kiinnostava ympäristö vuotinen pysähdyspaikka, johon voi saapua Pielistä pitkin kauempaakin veneillen, hiihtäen ja luistellen. Samalla satama toimii porttina vierailijoille kutsuen heidät myös sisemmälle Nurmekseen.

Saapuminen

Sisäiset reitit

Taajamiljöö

Puu-Nurmes

Maisemat

Mikonniemi

Säilytettävät viheralueet

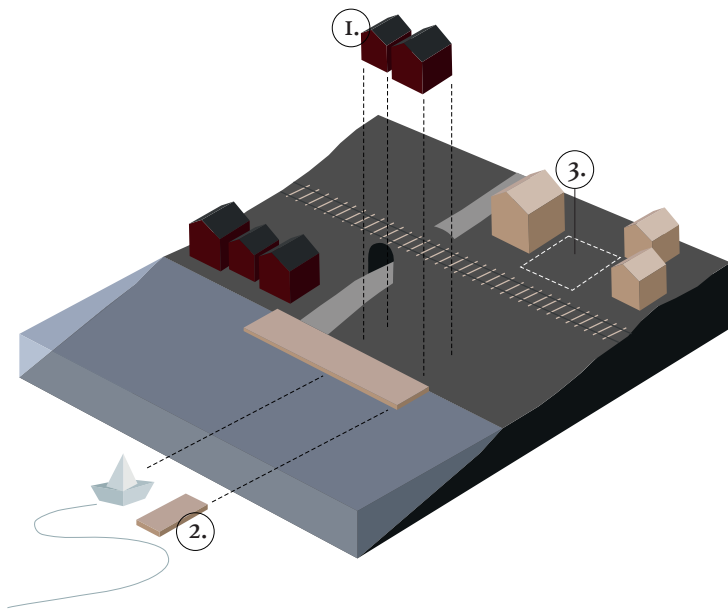
MITEN ERI OSA-ALUEITA KEHITETÄÄN?

SAAPUMINEN

Nurmekseen saapumista kehitetään niin, että se on sujuvaa usealla eri kulkuvälineellä. Keskeimmällä harjua sijaitsevan juna-aseman ja linja-autoaseman ympäristöistä tehdään sellaisia, että Nurmeksen identiteetti puukaupunkina vaarojen keskellä tulee saapuvalla heti ilmi, ja että heille tulee tervetullut olo asemille sijoitettavien opasteiden, istutusten ja taiteen myötä.

Eryistä huomiota kiinnitetään sataman alueeseen, josta tehdään viihtyisä ympärivuotinen ajanviettopaikka, joka houkuttelee kauempaakin Pielistä pitkin saapuvia veneilijöitä, hiihtäjiä sekä luistelijoita. Se toimii ikään kuin porttina koko Nurmekseen. Tämä toteutetaan muun muassa rakentamalla satamaan puisto osittain nykyisen parkkipaikan tilalle ja kunnostamalla punaiset venevajat olemassa olevan kahvilarakennuksen käyttöön. Lisäksi venepaikkoja lisätään ja laituri, johon mahdollinen lautta saapuisi, kunnostetaan.

Nurmesjärven vastarannalta saapumista varsinkin talvella, hiihtäen ja luistellen, helpotetaan lisäämällä koillis kyljen palolaiturien päähän rakenteita, jotka mahdollistavat varusteiden pukemisen ja säilyttämisen.

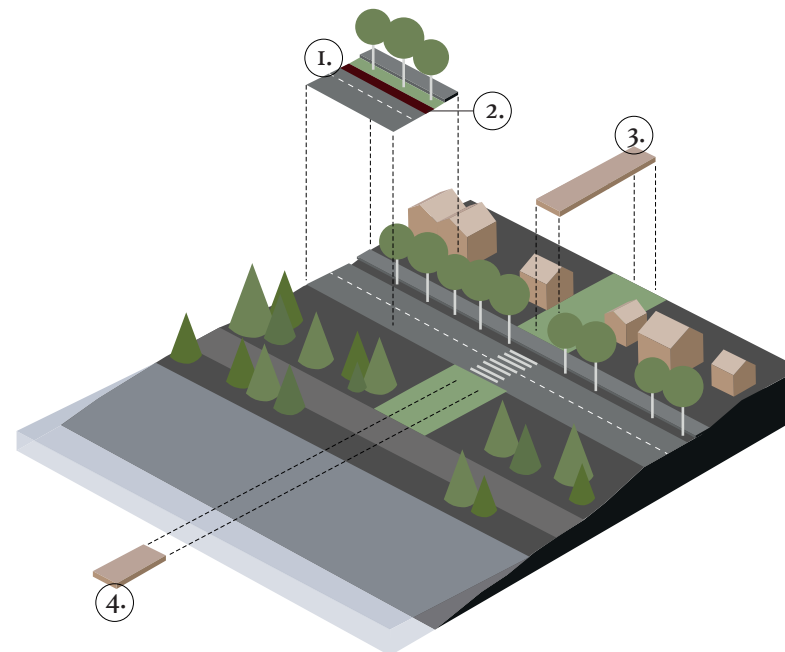
- ① Saapumispaikkojen identiteettiä voimistetaan, esimerkiksi satamassa uudet rakennukset jatkavat venevajojen tyyliä
- ② Satamaan lisätään lauttayhteys ja saapumislaituri
- ③ Asemien piha-alueita kehitetään, esimerkiksi opasteilla ja kasvillisuudella niin, että tulija kokee olonsa tervetulleeksi

SISÄISET REITIT

Nurmeksen kauppalassa kulkemisen tulee olla miellyttävää ja selkeää. Alueen sisäisiä reiteistä tärkein kehityskohde on rantaraitin jatkaminen sataman pohjoispäädystä eteenpäin, niin että se kiertää koko harjun. Rantaraitin saavutettavuutta vahvistetaan tekemällä siihen selkeät liitäntäkohdat pääkaduilta. Myös raitiotien muurimaisuutta vähennetään avaamalla siihen uusia alikulkuja, joista on pääsy rantaraitille.

Rantaraitin lisäksi kaupunkirakenteen katutiloja kehitetään, ja liikkumisen pääpaino suunnataan autoilun sijasta kävelemiseen ja pyöräilyyn. Suurimmille autoteille lisätään töyssyjä tuomaan turvallisuutta kevyen liikenteen väylien käyttäjille. Kävelykatujen pintamateriaaleja vaihdetaan kiveykseen ja pyöräilykadut merkitään selkeästi opastein ja noppakivirajauksin.

Kadun varsien kasvillisuus muutetaan monipuoliseksi niittykasvillisuudeksi. Näiden lisäksi olemassa olevat oikoreitit, kuten esimerkiksi Mikonniemestä nouseva polku Kirkkokadulle, kunnostetaan turvallisiksi kulkureiteiksi.

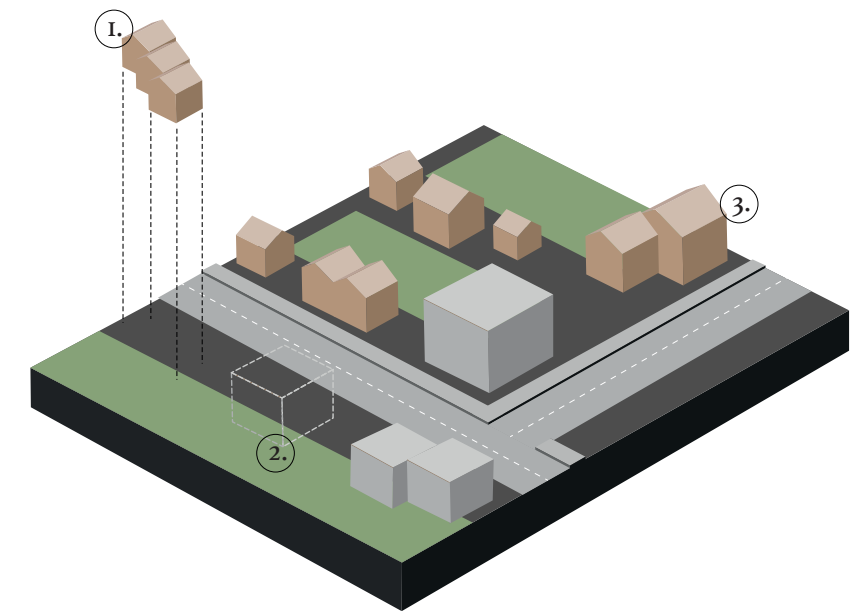

- ① Katutilaa muokataan viihtyisämmäksi lisäämällä kasvillisuutta ja vaihtamalla pintamateriaaleja
- ② Pyöräverkostoa kehitetään lisäämällä pyöräkaistoja
- ③ Kaupunkirakennetta täydennetään uusilla kevyen liikenteen reiteillä, esimerkiksi palosolat huomioidaan tarpeen mukaan
- ④ Rantaraittia jatketaan ja yhdistetään muuhun tieverkkoon entistä tiiviimmin

TAAJAMAMILJÖÖ

Niin kutsuttua taajamamiljöötä, joka merkitsee Puu-Nurmeksen ulkopuolelle jäävää Kauppalan aluetta, kehitetään kokonaisvaltaisesti. Taajamamiljöön ja Puu-Nurmeksen rajaa häivytetään purkamalla vanhaa betonista rakennuskantaa ja tilalle rakennetaan nykyajan arkkitehtuurin synnyttämiä puutaloja, jotka edustavat monia eri rakennustyyppiejä omakotialoista pienkerrostaloihin. Koko harjualue yhtenäistetään ottamalla uusien puutalojen värimaailma olemassa olevasta Puu-Nurmeksestä. Vanhan ja uuden puuarkkitehtuurin myötä Nurmeksestä tulee tunnettu monen eri aikakauden puukaupunkina.

Uuden puurakentamisen lisäksi taajamamiljöötä jäsennellään järjestellen kaupunkitoimintojen kuten palveluiden, asuinalueiden ja teiden paikkoja tehden alueesta selkeämmän ja toimivamman. Tämä toteutetaan suunnittelemalla alueelle uusi asemakaava, joka pannaan todeksi pitkällä aikajänteellä ja siihen liitetään rakennuskannan vaihtaminen puupainotteiseksi.

- ① Taajamamiljööhön tuodaan uutta puurakentamista
- ② Vanhoja kestäättömiä ja aikaa nähneitä rakennuksia puretaan
- ③ Uusi rakentaminen selkeyttää korttelirakennetta rajaten selkeästi katualueen ja pihat erilleen toisistaan

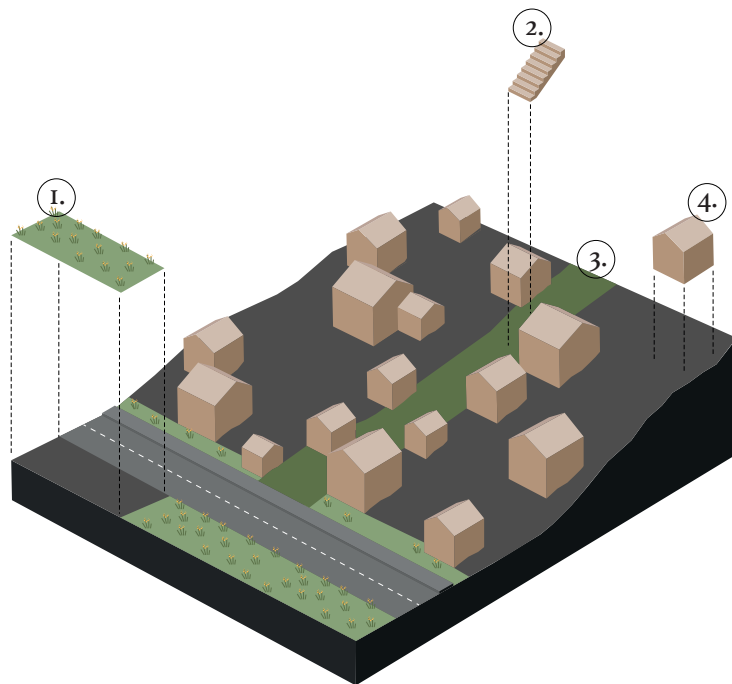
MITEN ERI OSA-ALUEITA KEHITETÄÄN?

PUU-NURMES

Kauppalan Puu-Nurmes on historiallisesti merkittävä alue, jonka luonnetta tulee vaalia. Vanhoja puutaloja korostetaan kehittämällä niiden väliin jääviä katutiloja ja palosolia. Katujen varsilla oleva nurmi vaihdetaan niittykasvillisuudeksi.

Palosolien käyttöä selkeytetään, ja niihin voidaan tarpeen mukaan lisätä reittejä, kulkuväyliä tai jyrkimpiin kohtiin portaita. Yleisimmin kaikkien palosolien kasvillisuutta vaihdetaan luonnonmukaisiin kukkakasveihin, jotka kesäisin värittävät paikkaa.

Tyhjille tonteille tehdään täydennysrakentamista uuden puuarkkitehtuurin tyyllä, kuten taajamamiljöössä, mutta Puu-Nurmesen alueella tulee kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että uusien talojen luonne sointuu saumattomasti yhteen ympäröivien talojen kanssa.

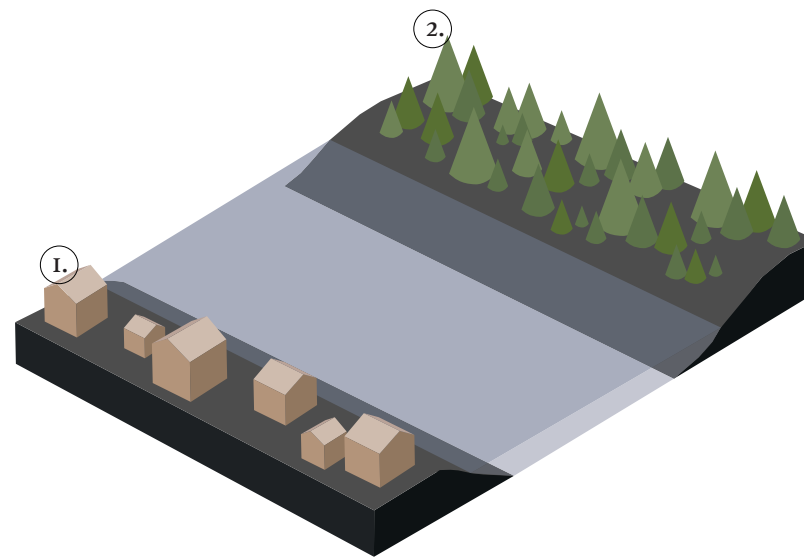

1. Katujen varsien kasvillisuutta vaihdetaan ekologisempaan
2. Palosolia kehitetään, esimerkiksi jyrkkiin kohtiin tuodaan portaita kulkemista varten
3. Palosolien kasvillisuudessa keskitytään luonnonmukaisiin niittykasveihin ja ylimääräisiä pusikoita karsitaan näkymien tieltä
4. Tyhjille tonteille sijoitetaan rakentamista joka kunnioittaa vanhoja puurakennuksia ja sulautuu ympäristöön

MAISEMAT

Nurmesen maisemaa rajaavat järvien takana siintävät vaarat. Kauppala ympäröivän Pielisen luonne on erämaajärvenä ainutlaatuinen ja sen rannat pitkälti rakentamattomia.

Nurmesen kaupungin identiteetille merkittävät vaaramaisemat ja erämaajärviluonne säilytetään niin, että Pielisjärven että Nurmesjärven vastarannoille rakentamista vältetään. Jos rakentamista tapahtuu, se toteutetaan huomaamattomasti rikkomatta maisemaa.

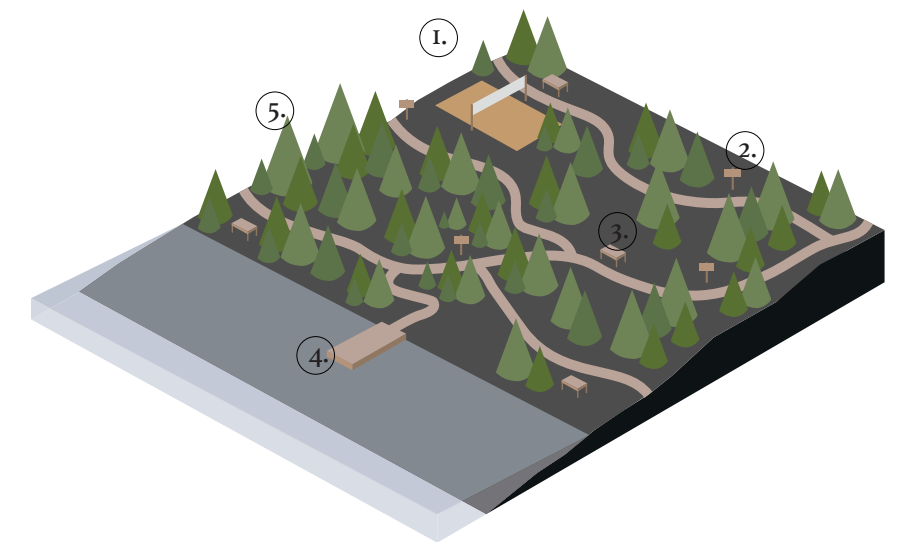
1. Nurmesen kauppalan harju on selkeästi rakennettua kaupunkiympäristöä puutaloineen. Harjulta aukeavat näkymät ympäröivälle erämaajärvelle, jonka takana siintävät uljaat vaaramaisemat.
2. Pielisen ja Nurmesjärven rannat säilytetään rakentamattomina ja pääasiassa luonnotilaisina säilyttäen maiseman aitouden.

MIKONNIEMI

Harjun eteläpäässä sijaitseva Mikonniemen virkistysalue on ainutlaatuinen paikka muuten hyvin rakennetulla harjualueella. Aluetta kehitetään monipuolisemmaksi ja viihtyisämmäksi lisäämällä sinne oleskelulle soveltuvia rakenteita kuten penkkiryhmiä ja pieni nuotiopaikka.

Olemassa olevat tenniskentät ja skeittiparkki kunnostetaan. Uutena aktiviteettina perustetaan ulkoilmakuntosali, joka sijoitetaan niin, että sinne on helppo poiketa niemen läpi kulkevalta rantaraitilta.

Niemen kasvillisuus säilytetään ennallaan. Se halutaan pitää luonnonmukaisena niin, että ihmisen läsnäolo ei sitä vahingoita.

1. Mikonniemelle sijoittuu kaikkien käytössä olevia pelikenttiä ja virkistyspaikkoja.
2. Reitistön varrelle sijoitetaan infokylttejä, jotka kertovat alueen historiasta.
3. Reittien varrelle sijoitetaan penkkejä lepäämistä varten.
4. Rantaan sijoitetaan laiturin maisemien katselua varten.
5. Alueen luontoa vaalitaan ja se säilytetään.

KOHDESUUNNITELMA

Kehittämissuunnitelman jälkeen alueelta rajattiin pienempi alue tarkempaa kohdesuunnitelmaa varten. Aluerajaus kohdistui Nurmeksen harjun länsipuolelle Pielisen rantaan. Alueelle sijoittuu Puu-Nurmeksen ja uudemman taajamiljöön rajakohta sekä sataman pohjoispääty.

Taajamamiljöön uusi
puuarkkitehtuuri

Sataman kehittäimen

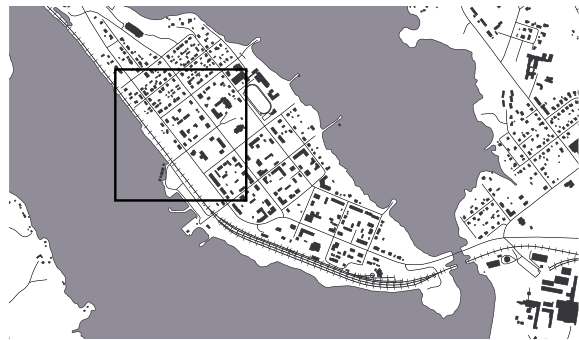
Rantaraitti ja sen jatke

Sisäisten reittejen
leikkaukset

Palosolien leikkaukset

SUUNNITELMA-ALUE

Yllä oleva kartta esittää kohdesuunnitelman aluerajauksen. Vieressä tarkempi kartta, johon merkittynä kehitysmiljööt ja leikkaukset.

Seuraavilla sivuilla esitellään alueelle toteutetut suunnitelmat:

1. Uutta puurakentamista
2. Reitistön kehittäminen
3. Sataman pohjoispäädyn suunnitelma
4. Palosolat

UUTTA PUURAKENTAMISTA

PUUKAUPUNKI VAAROJEN KESKELLÄ

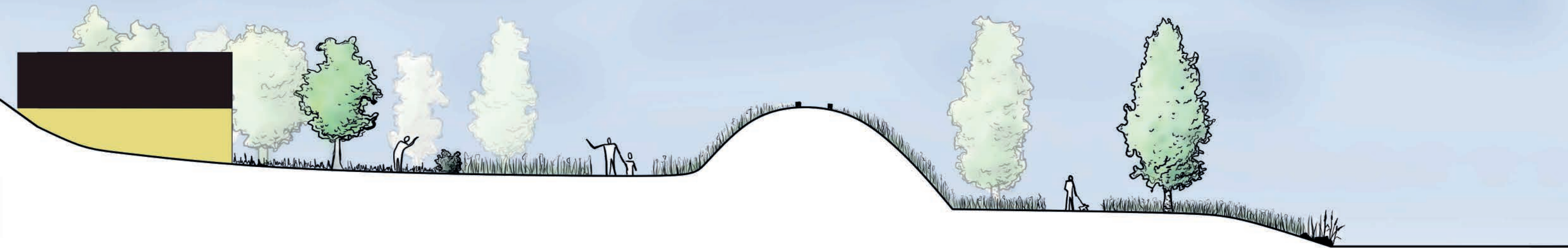
Taajamamiljöön alueelle rakennetaan pitkällä aikajänteellä uuden ajan puutaloja. Tavoitteena on luoda siitä ja Puu-Nurmeksesta yhtenäinen kaupungin keskusta, jossa uusi ja vanha puuarkkitehtuuri yhdistyvät mielenkiintoisella tavalla tehden paikasta persoonallisen ja ainutlaatuisen.

Jotta Puu-Nurmeksen ja taajamamiljöön raja hälventyisi, niiden taitekohtaan tulee pientaloja kuten omakotitaloja ja townhouse-tyyppisiä asuinrakennuksia. Pikkuhiljaa rakennuksien koko kasvaa pienpuukerrostaloiksi, joiden korkeus jää kuitenkin puiden latvojen alle.

Keskustelua uuden ja vanhan puuarkkitehtuurin välillä luodaan ottamalla inspiraatiota Puu-Nurmeksen värimaailmasta ja talojen asettelusta. Rakennukset sijoitetaan kiinni tiehen keskustamaisen ympäristön luomiseksi, mutta niiden taakse jäävät palotorit säilytetään, jotta rakenne säilyy hengittävänä.

Uusissa puutaloissa käytetään nykyajan rakentamistekniikoita monipuolisesti, kuten modernia hirsipuukurakentamista sekä CLT- ja LVL-tekniikoita. Suunnittelussa otetaan huomioon talojen ekologinen että sosiaalinen kestävyys muun muassa miettimällä rakennuksen päästöjä koko sen elinkaaresta ja varmistamalla huoneistotyyppien monipuolisuus.

REITISTÖN KEHITTÄMINEN

MITEN REITTIÄ KEHITETÄÄN?

Sisäisiä reittien merkittävin kehityskohde on rantaraitin jatkaminen koko harjun ympäri. Se toteutetaan täyttömaalle, joka rakennetaan jatkumaan sataman luoteispäästä eteenpäin kohti Lätsää. Tässä leikkauksessa havinnolistetaan kuinka rantaraitin uusi pala istuu harjun reunalle. Havainnollisuuden vuoksi korkeuspisteet ovat kaksinkertaistettu. Kuvasta näkee kuinka harju laskeutuu jyrkähkösti vasemmalta alas melkein järven tasolle. Välissä on kummulle nostettu rautatie, joka katkaisee näkymän järvelle olemassaolevalta tieltä. Uuden rantaraitin myötä kaikki harjun ranta-alueet tulevat käyttöön, joka parantaa reitistöä kokonaisvaltaisesti.

Leikkaus A-A'
Rantaraitti

m 0 1 5 10

REITISTÖN KEHITTÄMINEN

MITEN KEHITETÄÄN?

Rantaraitin lisäksi sisäisiä reittejä kehitetään selkeimmiksi ja toimivimmiksi. Tässä leikkauksessa esitetään Kirkkokadulle tehtäviä parannuksia. Pyörä- ja kävelykadut rajataan kiveyksellä. Koivujen juureen jäävä nurmialue vaihdetaan niittykasvillisuudeksi, joka tuo viihtyisyyttä ja parantaa ekosysteemipalveluja. Autotielle tuodaan liikenteen rauhoittavia töyssyjä, jotka tekevät keskusta alueesta turvallisemman ja samalla viihtyisämmän. Tavoitteena on siirtää liikkumisen painopiste autoilusta pyöräilyyn ja kävelemiseen.

Leikkaus B-B'
Reitistö

SATAMAN POHJOISPÄÄDYN SUUNNITELMA

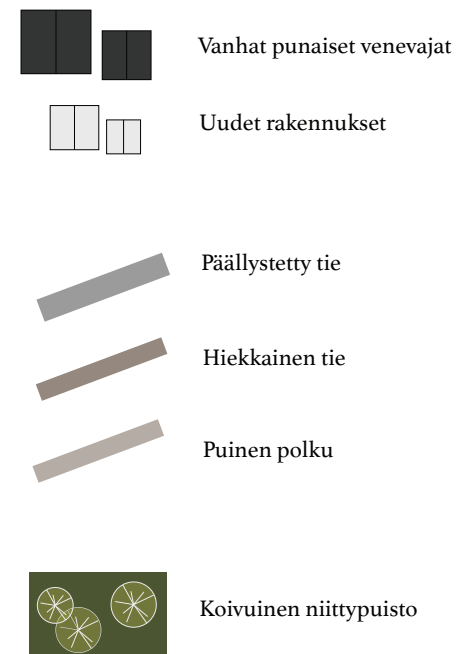
MITEN ALUETTA KEHITETÄÄN?

Sataman pohjoispäähän toteutetaan vihreä puistoalue, ja punaisten venevajojen linjaa jatketaan uusien rantarakennusten myötä.

Puisto sijoittuu alueen keskiöön rajautuen rantaraittiin ja satamarataan sekä vesistöön. Puiston puut ovat Nurmeksen maisemalle luonteenomaisia koivuja, joiden alla levittäytyy luonnonkasvien peittämä niitty. Kasvillisuuden lomassa kulkee puisia reittejä, jotka saavat luonnollisesti harmaantua ajan saatossa. Reitit ovat esteettömiä, ja suunnittelussa on pyritty siihen, että kaikilla on mahdollisuus nauttia puistosta ja sataman tunnelmasta.

Sataman alueella sijaitsevat punaiset venevajat ovat toimineet uuden rakentamisen innoittajana. Uusien rakennusten materiaalit ja värit toistavat venevajojen tyyliä vahvistaen paikan identiteettiä. Uudet rakennukset tarjoavat tiloja erilaisille palveluille, kuten vesiaktiviteeteille melonta, veneily ja suppailu tai esimerkiksi kahvilatoiminnalle.

Nurmeksen suosittua rantaraittia jatketaan kohti pohjoista junaradan myötäisesti.

SATAMAN POHJOISPÄÄDYN SUUNNITELMA

MAISEMAHOITO-OHJE:

Niityille kylvetään kotimaisia alueella luontaisesti esiintyviä lajikkeita. Niittykasvillisuus niitetään vuosittain loppukesällä, ja niiton yhteydessä niittojäte kerätään pois.

Koivut istutetaan alueelle epäsymmetrisesti sijoittuen. Tarvittaessa koivujen oksia karsitaan ja puiden kunto tarkastetaan säännöllisesti.

RAKENNUSTAPAOHJE:

Satamaan sijoittuvista rakennuksista tehdään matalia, yksi- tai puolitoistakerroksisia. Seinien pintamateriaalina on puulaudoitus, joka on maalattu punaiseksi. Rakennusten kattona on rivisaumattu peltikatto, joka on väriltään tummanharmaa. Ikkunoiden ja ovien pielet ovat valkoiset.

Puiston reitistö muodostuu puulaudoitetuista kulkuväylistä, joiden pinnan annetaan luonnostaan harmaantua ajan saatossa.

Laiturialue ja uusien rakennusten edessä oleva terassi toteutetaan samasta pintamateriaalista kuin puiston kulkuväylät.

PALOSOLAT

MITEN ALUETTA KEHITETÄÄN?

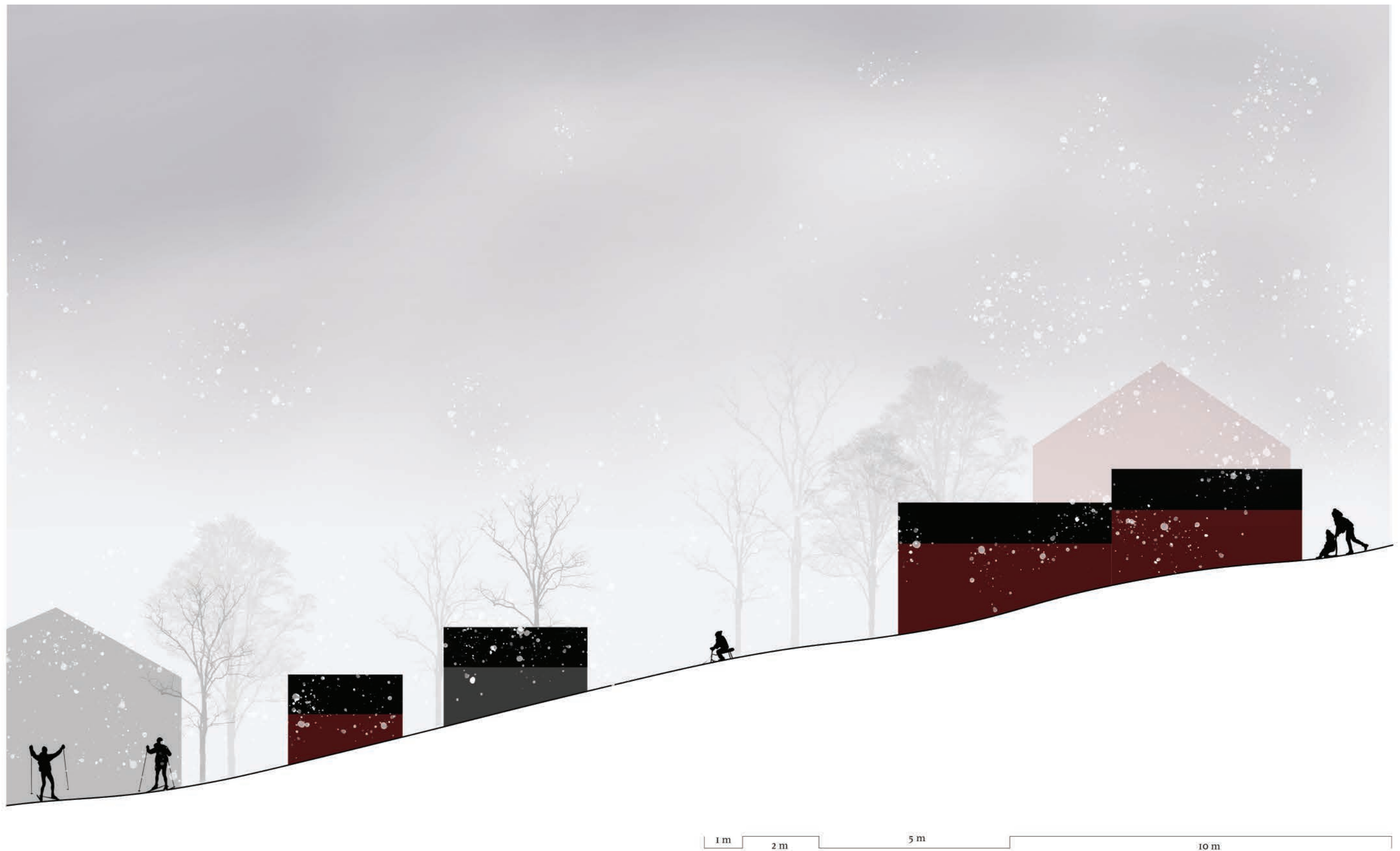
Kohdealueelle sijoittuu kaksi palosolaa, joiden suunnitelmat ovat kesskenään erilaiset luoden monipuolista ympäristöä.

Loivempaan palosolaan sijoittuu matalaa niittykasvillisuutta, joka kesäisin ilahduttaa asukkaita värioistollaan. Talvisin lumen peittäessä maisema alue saa uuden käyttötarkoituksen pulkkamäkenä.

Jyrkempää palosolaa pitkin nousevat puiset portaat. Vehreän kasvillisuuden ympäröimät portaat tuovat oman lisänsä kauppalan virkistysalueisiin ja tarjoavat alueella liikkujille uuden kulkuyhteyden. Aukkaat voivat hyödyntää portaita myös kuntoilutarkoitukseen. Matkan varrella kulkija voi ihailla palosolasta avautuvaa maisemaa kohti Pielistä ja sen takana siintäviä vaaroja.

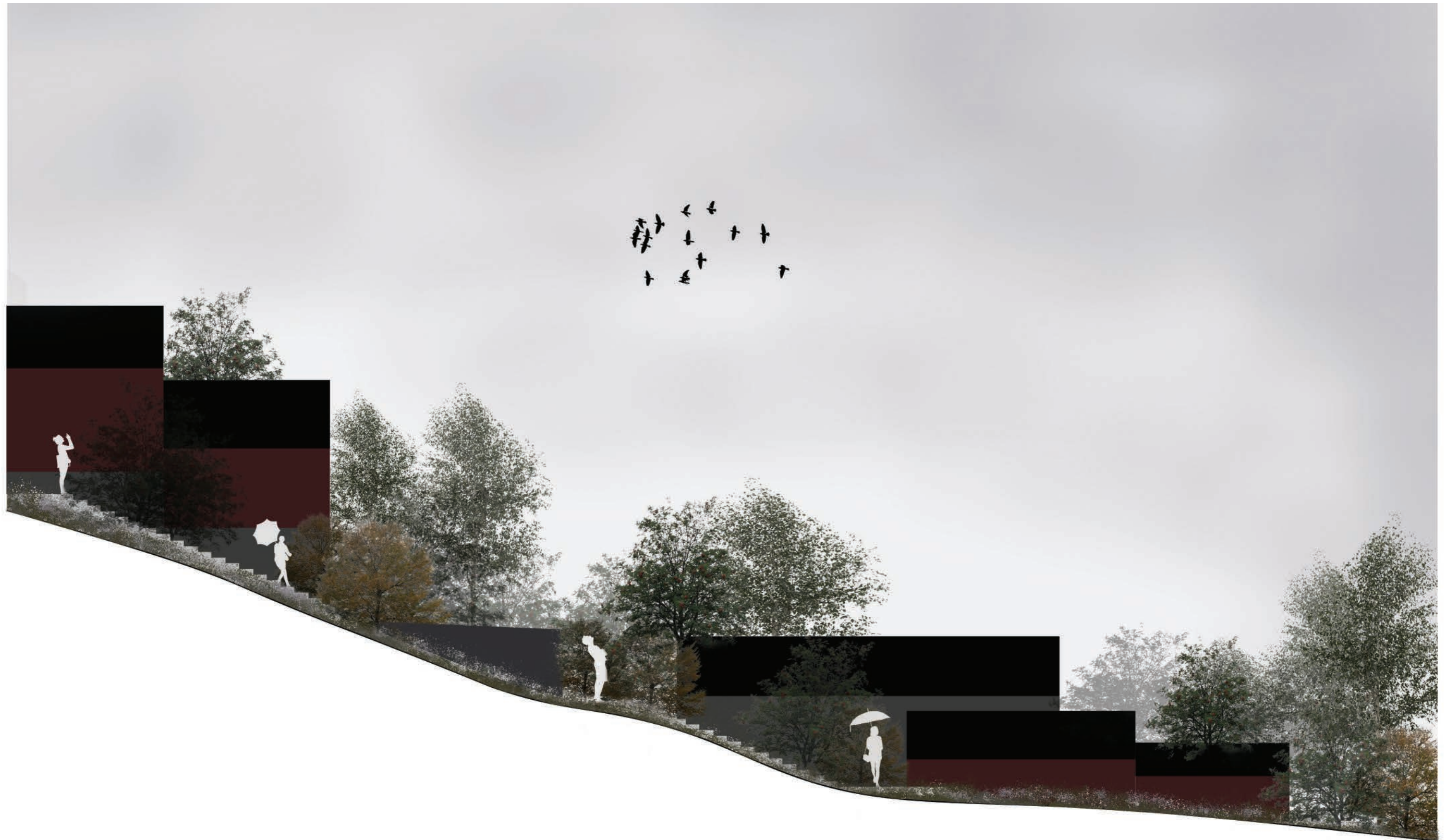

PALOSOLAT

Leikkaus C-C'
Palosola palvelee talvisin pulkkamäkenä

PALOSOLAT

Leikkaus D-D'
Palosola ja puiset portaat

PALOSOLAT

MAISEMAHOITO-OHJE:

Palosolien kasvillisuudessa suositetaan kotimaisia niittyajikkeitä. Jatkossa niittyjä hoidetaan niittämällä alue loppukesällä kasvien kukinnan jälkeen.

Pöhöttyneitä alueita ja ryteikköjä siistitään. Tilan rajaamiseksi voidaan istuttaa yksittäisiä puita tai pensaita.

RAKENNUSTAPAOHJE:

Palosolan portaat tehdään puumateriaalista, joka saa harmaantua luonnonmukaisesti ajan saatossa.

YHTEENVETO

Syyskuussa 2021 toteutettu kohdekäynti Nurmekseen ajoittui hetkeen jolloin ruska oli kauneimmillaan, ja saimme kokea väriloistokkaat vaaramaisemat upeimmillaan. Noiden maisemien sekä järvien merkitys tuli vahvasti ilmi vierailun aikana järjestetyssä asukastilaisuudessa, jossa saimme myös kuulla paikallisten toiveita ja ajatuksia alueen kehittämisestä. Iso kiitos Nurmeksen kaupungille vierailusta. Se toimi työmme vankimpana perustana.

Työ on toteutettu kokonaisuudessaan syksyn 2021 aikana. Prosessi on ollut hyvin mielenkiintoinen ja antoisa. Olemme päässeet tutustumaan Nurmekseen paikkana ja saaneet tehdä ehdotuksen mihin suuntaan se tulevaisuudessa voisi kehittyä. Työn aikana opimme sisällöllisesti paljon missä mittakavaassa kehityssuunnitelmaa tehdään ja kuinka se skaalautuu pienempiin kohdesuunnitelmiin. Sen lisäksi pääsimme jyvälle pidemmän projektin monista työvaiheista ja havaitsimme työtapoja, jotka saavat ryhmätyöskentelyn onnistumaan.

Suunnitelmamme pääpaino on luoda Nurmeksesta monen aikakauden puuarkkitehtuurikaupunki, jossa yhdistyy vanhan Kauppalan historiallisesti merkittävät puutalot sekä nykyajan kestävän kehityksen aate. Tavoitteena on vahvistaa Nurmeksen identiteettiä ja sitä kautta myös syventää asukkaiden itsetuntoa ja lujittaa koko yhteisöä. Kehitystä tehdään kunnioittaen paikan henkeä. Esitettyjen muutosten myötä Nurmeksen keskusta houkuttelee vierailijoita katsomaan ihastuttavaa puukaupunkia järvien välissä, josta on vain vaaksa vaaraan!

LÄHDELUETTELO

Valokuvat Venla Vendelin ja Tiina Merikoski

Puu-Nurmeksen nettisivut. Haettu osoitteesta:
<https://www.nurmes.fi/puu-nurmes>

Nurmeksen kaupungin karttapalvelu. Haettu osoitteesta:
<https://nurmes.karttatiimi.fi/?setlanguage=fi>

Google Maps. Haettu osositteesta:
<https://www.google.fi/maps/@64.8929581,26.0218001,5z>

Maanmittauslaitoksen avoimien aineistojen tiedostopalvelu.
Haettu osoitteesta:
maanmittauslaitos.fi

Paikkatietoikkuna . Haettu osoitteesta:
kartta.paikkatietoikkuna.fi